

Els Trabucaires, bandolers catalans del s. XIX

Els trabucaires foren les últimes colles de bandolers que existiren a Catalunya durant el segle XIX.

Els Trabucaires foren grups armats que aparegueren a la Catalunya de mitjans segle XIX. Formats en part per excombatents de la guerra carlina i per gent diversa d'una i altra banda dels Pirineus, es van dedicar a la vida aventurera, assaltant i segrestant persones riques i lluitant contra el poder opressiu de Madrid i els seus exèrcits. Eren gent de la terra i per això gaudien de molt suport per part de la pagesia. S'amagaven en coves a les muntanyes i en masos de gent que els acollia a cavall de de les comarques de la Garrotxa, el Ripollès, el Vallespir, l'Empordà...

Famosos trabucaires foren Ramon Felip, natural de Sant Llorenç de la Muga i capitost d'una partida de trabucaires que han quedat immortalitzats a la novel·la "La Punyalada" de Marià Vayreda, i els anomenats Trabucaires de les Illes, població de la Catalunya Nord, que foren executats públicament a Perpinyà.

Armats amb trabucs, pistoles i enormes ganivets catalans, i amb la barretina llarga que els arribava a mitja esquena, han passat a la història com els últims bandolers catalans.

Joan Forner va ser un bandoler i carlí del segle XIX, molt astut i sense por de res, que va robar i assassinar per la Conca de Barberà, l'Alt Camp i el Penedès. Era fill de Cabra i per això se'l coneixia com "el Griseta de Cabra".

La seva xicota era una noia de cal Canela, una casa bona de Cabra del Camp. I com els pares no el volien ni veure, una nit la noia s'escapà amb ell. El pare els perseguí i, en trobar el Griseta a la taverna de ca la Ramona, la taverna del poble, bevent i fent-se el mil·lòmens sobre com havia "segrestat" la noia, volgué matar-lo. Es dispararen i el que caigué mort va ser el pare.

La mare de la noia va anar a correueta a cal Gregori, una altra família del poble amb qui eren amics, cercant ajut. Però els Gregori feia poc que havien viscut com un dels seus fills, Joan Oliva, havia intentat assassinar al rei Alfons XII a Madrid i no van voler implicar-se en cap violència.

D'aleshores ençà, el Griseta va començar la part dura de la seva vida com a bandoler i carlí, empentat per la situació a una vida fora de la llei. A la façana de l'ajuntament de Cabra diuen que hi havia una fusta on per cadascuna de les seves víctimes deixava una marca, coberta de la sang del mort.

Els seus companys més fidels eren dues dones de Vallespinosa a prop de Pontils, de les que no he trobat el nom, i que es diu eren les seves dues amants. Els altres membres destacats de la colla eren la seva mà dreta, Antoni Aguilera, el Fregaire, i Pere Alegre, el Gallina.

Un dels crims més espantosos va ser el que ell i la seva banda van perpetrar contra els germans Escuder de can Ros, mas aïllat de Subirats. Van cremar-los vius, lligats en una cadira sense cul.

Una cova entre Cabra del Camp i Sarral era el seu amagatall. I per això se la coneix com "la cova del Forneret". Van viure-hi fins que un membre de la seva colla va trair-lo a canvi d'una bona recompensa, disparant i matant-lo dins mateix de la cova quan era dormint.

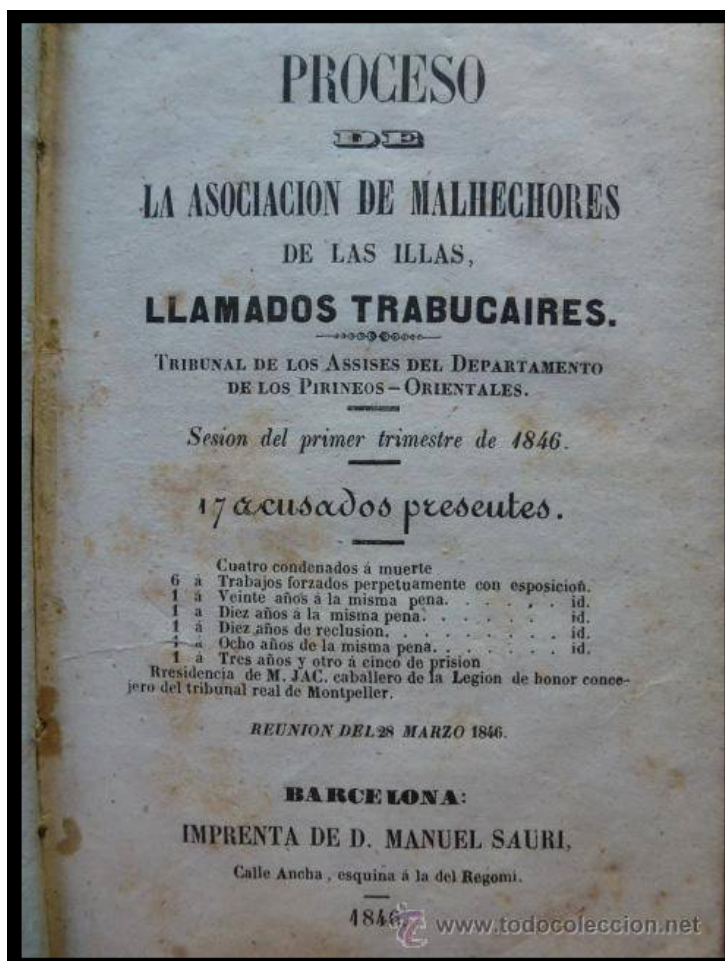
Portaren el seu cadàver a Sarral i, recordant el crim dels Escuder, va ser lligat en una cadira sense cul. Exposat durant més d'un dia a la plaça major, a cadascuna de les seves cames hi lligaren les seves amants, que el protegiren i encobriren fins al final. Els seus companys de malifetes també van ser executats pels mossos d'esquadra.

Els nens de la contrada li tenien tanta por que, fins ben entrat el segle XX, el seu nom era utilitzat com espantacriatures.

La pedra dels Trabucaires, erigida el 1845 a prop de la balma dels Trabucaires de Taradell, i on es fa referència a la mort de dos mossos d'esquadra a mans dels bandolers Vernet i Isidre Forgues "Menut" el 25 de març de 1845.

Un parell de trabucs catalans de la segona meitat del segle XIX. Museu del castell de Figueres

Portada del llibre de 1846 sobre el procés contra la colla de trabucaires que tenien la seva base d'acció al petit municipi fronterer de les Illes-Morellàs (comarca del Vallespir) i que va acabar amb l'execució pública de quatre d'ells a Perpinyà i a Ceret :

Joan Simon
"Tocabens", Josep
Balmes "Sagal",
Jeroni Icases
"Llorens" i Josep
Mateu "Xicolata"

Fotografia de 1872 d'uns trabucaires vallesans de la partida d'en Felip Muixí i Alsina.

Aquest trabuc de 1840 va pertànyer al bandoler garrotxí Pere Pujol dit "Parot de Santa Barba", jutjat a Perpinyà el 1846 juntament amb la partida d'en Jaume Tocabens, acusats de l'assalt de la diligència de Figueres-Barcelona i del posterior segrest i mort de tres ostatsges a la cova de Bassegoda. Col·lecció particular.

Cova dels Trabucaires, Alta Garrotxa

(Faint handwritten notes at the top of the page, partially obscured by the main text.)

(Small stamp or mark on the left margin.)

(Handwritten signature "Jaume Torabens" in the bottom right corner.)

omissió Señor Tomas Roja en ultim acce si per
tot lo dia 10 del mes corrent no a entregat
Cent i vint unes totas ab ca i ne ab quales
ni gelata y dita patida la dentrega lo mateix
da dor qe li entregara la carta qu es n. 1. tal
cala bera i lo mateix ome que portara la partida
marxara de lliure tot cami de ~~en~~ home a
donarxa alas 3 de la nit de lliure per lo
camí de ~~hond~~ ab un mocado blanc estecat
al cap i un al tre estecat al bras esquera
si ha mes de un home sels hi donara un cop
de trabuch ha mort i si no se porta dita parti-
da mañana a las 12 de la nit parem a mata
les tres presos per acabar raons M.D.

Jaime Tocabens

na vivante
A Tournai le 8. juin 1845.
A. Rogge

ME varietate 10. juin
 1848. i' l'été
 1848.

manuscript
Dr. Amory

Luci
ing

300

Hostal dels Trabucayres, al municipi de les Illes-Morellàs a la comarca del Vallespir. En aquest hostal s'hi allotjaven al segle XIX els trabucaires quan tornaven de fer incursions a l'altre banda de la frontera.

Excel·lent llibre d'en Manel Arcos sobre el bandolerisme al País Valencià durant el segle XIX.

Trabucataires assaltant un mas de Camprodon. Gravat de 1856.

Ara que venen vacances i tenim temps per llegir us recomanem una molt bona novel·la de trabucaires. Es tracta de "Galceran, l'heroi de la guerra negra", escrita per Jaume Cabré l'any 1977.

